

Pariisin rauhansopimus ja omistuksen pysyvyys

TALVI- JA JATKOSODAN päätteeksi Suomi allekirjoitti 1947 Pariisin rauhansopimuksen. Tämä sopimus johdantonsa mukaan perustui oikeudenmukaisuuden periaatteelle. Se oikeudenmukaisuus oli melko erikoista, sillä sopimuksessa puolustajavaltiota tehtiin hyökkääjävaltio ja syyllinen ja hyökkääjästä tehtiin täysin viaton.

Rauhansopimuksessa raja siirtyi siten, että Suomi menetti hallinnastaan 45 000 km² alueen. Vaikka raja siirtyi, ei omistusoikeus omaisuuteen siirtynyt. Siirtymistä ei vahvisteta rauhansopimuksessa. Suomalaiset eivät antaneet Suomen valtiolle valtakirjaa luovuttaa omaisuutensa omistusoikeutta, joten se ei voinut luovuttaa sellaista, mitä sillä itsellään ei ollut.

Omistus ei siirry virtuaalisesti tai implisiittisesti. Tarvitaan luovutusasiakirja, joka sitten lainmukaisesti vahvistetaan. Toinen vaihtoehto on oman maan viranomaisten suorittama pakkolunastus. Sellaista ei tehty. Neuvostoliitto ei edes muodollisesti laatinut lakia, jolla omistusoikeus olisi siirretty sille.

Viipurin Torkkelinkatu 26 tontista käydyssä oikeudenkäynnissä Pietarin toisessa oikeusasteessa vedottiin Venäjän puolelta Pariisin rauhansopimuksen. Oikeuden tuomari Olga Kulikova teki päätöksen, ettei asia lainkaan kuulu venäläisille oikeusistuimille: ”Pari-

sin rauhansopimuksessa 1947 Suomi luopui kaikista vaatimuksista alueeseen. Koska tontti tuli Neuvostoliiton omaisuudeksi kansainvälisellä sopimuksella, asian käsittely siviilioikeudessa lopetetaan”.

Voidaan kysyä, oliko tuomari jättänyt Pariisin rauhansopimuksen lukematta, vai oliko Venäjän hallinto antanut hänelle yksinkertaiset ohjeet asiasta. Pariisin rauhansopimus käsittelee omistusta kahdessa pykälässä.

”27 artikla

Suomen hallituksen ja Suomen kansalaisten oikeudet, kuin myös suomalaisten juridisten henkilöiden oikeudet, jotka koskevat suomalaista omaisuutta tai muita suomalaisia varoja Liittoutuneiden ja Liittyneiden Valtojen alueella, on saatettava entiselleen tämän sopimuksen tultua voimaan, mikäli näitä oikeuksia on rajoitettu sen johdosta, että Suomi osallistui sotaan Saksan rinnalla.”

”28 artikla

1. Tämän sopimuksen tultua voimaan Suomen ja Suomen kansalaisten Saksassa olevaa omaisuutta alkoon enää käsiteltävä vihollisomaisuutena, ja kaikki tällaiseen käsittelyyn perustuvat rajoitukset on poistettava.”

27. ja 28. artikla siten vahvistavat pakkoluovutetuille alueille jääneen suomalaisen

Oliko Pariisin rauhansopimus Neuvostoliiton perustuslain vastainen?

omaisuuden pysyvyyden. Sopimuksessa ei mitenkään jaotella sitä, oliko suomalainen omaisuus aikaisemminkin ollut Liittoutuneiden ja Liittyneiden Valtojen alueella, vai oliko se pakkoluovutetulla alueella. Sopimuksen johdannon mukaan Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitto oli yksi Liittoutuneet tai Liittyneet Vallat –ryhmän jäsen.

Pariisin rauhansopimus siten selkeästi jatkoi Tarton rauhansopimuksen omistukseen liittyvää linjaa.

Neuvostoliitto oli YK:n jäsen, se jopa oli valmis suosittelemaan Suomeakin YK:n jäseneksi, kunhan Suomi allekirjoittaa ensin Pariisin rauhansopimuksen. Neuvostoliitto siten itse sitoutui kansainvälisiin sopimuksiin, kuten 1948 laadittuun YK:n ihmis-oikeusjulistukseen.

Omistusoikeutta ei ole mitenkään sidottu siihen, missä raja kulloinkin kulkee. Neuvostoliiton aikana suomalaiset eivät päässeet hyödyntämään omaisuuttaan. Jos Venäjä nyt noudattaisi ratifioimiaan sopimuksia, suomalaiset voisivat vallita omaa omaisuuttaan myös Viipurissa ja muilla pakkoluovutetuilla alueilla.

Pietarin tuomioistuimien esitti omistuksen Neuvostoliitolle siirtymisväitteen tueksi sen, että perustuslaki 1936 valtiollisesti kaiken omaisuuden.

Oliko Pariisin rauhansopimus siten Neuvostoliiton perustuslain vastainen (artikkelit 27 ja 28)? Johtaako se koko rauhansopimuksen mitätöimiseen, jolloin Venäjän tulee maksaa Suomelle sotakorvaukset ja sodan kulut takaisin, palauttaa pakkoluovutetut alueet ja tehdä molempien maiden perustuslakien mukainen rajasopimus. Tällöin ohjenuorana luonnollisesti on YK:n ihmis-oikeusjulistus ja Atlantin julistus.

Venäjän oikeuslaitoksessa näyttää olevan kovasti epäselvää Neuvostoliiton perinnön kanssa. Viipurin piirioikeus oli käsitellyt asiaa kolme kertaa, joten se oli katsonut asian kuuluvan päättävävaltaansa ottamalla sen käsittelyyn. Viipurissa oikeuden päätös oli syntynyt siten, että ilmeisesti liian tunnollisesti lainsäädäntöä noudattava tuomari vaihdettiin luotettavampaan, joka saman tien hylkäsikin kaikki kantajan vaatimukset.

Pietarin tuomioistuimen päätös merkitsee, että asian käsittelyn tulee tapahtua kansainvälisessä oikeudessa, jossa sitten ratkaistaan, luopuiko Suomi oikeuksistaan vai ei. Ehkä siellä jossain vaiheessa luetaan tarkemmin Pariisin rauhansopimuksen ja Tarton rauhansopimuksen tekstit, eikä vain päätetä ottaa Venäjää suosivaa kantaa ratkaisun pohjaksi. ■

Viipurin tonttikiista uudelleen EIT:hen

VIIPURILAISEN EVAKON, Kalle Paulan, tonttikiista on jo käynyt läpi useita prosesseja. Paulan asianajaja, varatuomari Kari Silvennoinen on huhtikuussa 2008 saattanut kiistan uudelleen vireille Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa (EIT). Juttu tulee kulkemaan nimellä Paula v. Russian federation.

Paula haluaa saada Viipurin Luostarinkatu 16 olevan tonttinsa täyden vallintaoikeuden itselleen. Asia oli jo EIT:ssä, joka ei kuitenkaan suostunut käsittelemään sitä lainkaan. Hämmennystä herättävä venäjänkielinen päätös suomalaiselle kantajalle antoi ymmärtää, ettei kaikkia kotimaisia oikeudensaantimuotoja ole käytetty hyväksi. Mikä puuttui? Asian käsittely Venäjän oikeudessa. Taisi tulla yllätyksenä suomalaisille, että eurooppalainen EIT katsoo, että Venäjän oikeus on jollakin tavoin suomalaisen oikeuden jatke.

Silvennoinen vei aluksi asian Viipurin piirioikeuteen, jossa kahden käsittelykerran jälkeen asiallinen tuomari vaihtui, prosessi alkoi alusta ja päättyi saman tien. Tuomio oli tyyli ei kaikille kantajan vaatimuksille. Venäjän valtionhallinto oli puhunut tuomiolaitoksen tuomarin kautta.

Seuraavaksi asia vietiin Pietarissa toiseen oikeusasteeseen. Istunto yritettiin pitää salissa, mutta Silvennoisen avustaja, asianajaja, tohtori Vasily Davidov sai monen mutkan kautta selville, että oikeudenkäynti pidetään 24.01.08. Joten kantaja oli kutsumattomana osallisena paikalla. Oikeus päätti heti, että asia on valtioiden välinen, eikä Pietarin oikeudella ole kompetenssia käsitellä sitä.

Asianajaja Silvennoinen on nyt vienyt Paulan jutun jälleen EIT:n päätettäväksi. Valituksen pääkohdat ovat seuraavat:

1) Venäjä rikkoi oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takaavaa 6 artiklaa Viipurin tonttijutussa. Lopputulos oli, että asiaa ei voida käsitellä yleisessä tuomioistuimessa Venäjällä. Näin siitä huolimatta, että EIT oli aiemmin edellyttänyt oikeudenkäynnin käymistä ensin Venäjällä.

2) Venäjä on rikkonut Kalle Paulalle 14 artiklassa taattua, kansallisen syntyperään perustuvaa syrjintäkieltoa. Paula katsoo, että Venäjän oikeuslaitos syrji häntä sen takia, että hän on suomalainen. Venäjä ei suo suomalaisille samanlaista oikeudellista asemaa kuin venäläisille. Tämä pätee erityisesti Karjalan alueen suomalaisiin, joilta on riistetty heidän omistamansa kiinteä omaisuus, eikä asiaa suostuta edes käsittelemään oikeudessa, koska vaatimuksen esittäjänä on suomalainen.

3) Euroopan ihmisoikeussopimuksen 1. lisäpöytäkirjan 1 artiklaa on rikottu: Jokaisella on oikeus nauttia rauhassa omasta omaisuudesta. Paulalle tässä artiklassa taattua yksityisen omaisuuden suojaa on loukattu, kun häneltä on riistetty hänen tonttinsa omistusoikeus ilman laillista perustetta. Hänelle ei suoda edes mahdollisuutta vaatia oikeudessa takaisin omaa omaisuuttaan, vaan ilmoitetaan, että asia on valtioiden välinen.

Lähtökohtana omaisuuden menettämi-

selle oli Neuvostoliiton 30.11.1939 aloittama talvisota, jolloin valittaja joutui jättämään kotinsa. Venäjä Neuvostoliiton seuraajavaltiona jatkaa tätä valittajaan kohdistuvaa ihmis-oikeusrikosta, jonka Neuvostoliitto aloitti.

4) Euroopan Neuvoston parlamentaarikkojen yleiskokous (PACE) päätti 25.01.2006 julistuksessaan tuomita Euroopan kommunistihallintojen toteuttamat ihmis-oikeusrikokset. Valittaja vetoaa myös tähän julkilausumaan. Neuvostoliiton oikeusjärjestelmä kommunistisena järjestelmänä oli rikollinen, eikä sille saa antaa mitään merkitystä, kun tämän Viipurin kiinteistön omistussuhteita arvioidaan.

Venäjän oikeuslaitos esitti, että koska Neuvostoliitossa ei ollut perimisoikeutta, ei tontin omistus ole siirtynyt Kalle Paulalle isältään Neuvostoliiton lakien mukaisesti vuonna 1941. Oikeuslaitos perusti päätöksensä myös Neuvostoliiton perustuslakiin vuodelta 1936.

5) Kansainvälisessä oikeudessa on pääsääntönä, että valtioiden väliset sopimukset

(kuten rauhansopimukset) eivät ulota vaikutuksiaan yksityisiin oikeussuhteisiin, kuten yksityiseen maanomistukseen. Jos valtioiden välinen raja siirtyi, ei tällä ole vaikutusta yksityiseen maanomistukseen. Maanomistus säilyy ennallaan. Venäjä on rikkonut tätä kansainvälisen oikeuden pääsääntöä.

Tämä tonttikysymys on hyvin ajankohtainen ja kiinnostava myös Venäjällä. www.stolica.onego.ru –nettisivujen 22.04.2008 mukaan Paulan oikeudenkäynnin venäläiset tarkkailijat näkevät myönteisessä päätöksessä hyvin vaarallisen ennakkotapauksen.

Jos oikeus täyttää suomalaisen eläkeläisen vaatimukset, entisten Viipurissa, Lahdenpohjassa, Sortavalassa ja Suojärvellä sijaitsevien kiinteistöjen omistajat heti esittävät omat oikeutensa Karjalan maihin.

Nyt katsotaan jälleen, onko EIT maanryöstäjän puolella, vai joko suomalainen Karjalan sotapakolainen saa oikeutta vaatimukselleen. Asia koskee kymmenien tuhansien suomalaisten omistusoikeuden lisäksi miljoonia eurooppalaisia pakolaisia. ■